

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Cap. II. De Eucharistia Masteriâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80513](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80513)

32 Theologiae Moralis Lib. XX.

Corpus & Sanguinem Christi ut sub speciebus panis & vini continetur. Quia sub hac ratione fumentem reficiunt: neque enim sola species, neque Corpus Christi nisi sub speciebus contentum animae cibis sunt. Nec species à Christo separata adorari possunt latius Adoratione. Neque Christus seclusis speciebus est nobis sensibile signum. Denique transubstantiatione (quae est conuersio vnius substantiae in aliam substantiam sub eisdem accidentibus) hoc Sacramentum, teste Trident. sess. 13. cap. 3. conficitur. At si destructa panis & vini, loco illius substantia Corporis ac Sanguinis Christi non succederet, transubstantiatio non esset. Ergo hoc Sacramentum essentialiter speciebus panis & vini Corpus ac Sanguinem Christi continentibus constat. Coninch *quest. 73. art. 1. dub. vnic. n. 20. Valsq. d. 167. c. 3. & 5. Laym. lib. 5. tr. 4. c. 1. concl. 2. Suar. d. 42. sect. 2.*

8 Verba Consecrationis non sunt forma intrinseca, & causa illius efficiens: ipsaque consecratio actio est, quae ipsum Sacramentum conficitur. Quia verba & consecratio transeunt, Sacramentum verò perseverat. Sumptio verò specierum Sacramentum non est, sed Sacramenti applicationem. Quia sumptio non sanctificat, sed cibum sanctificantem applicat. Bonac. d. 4. *quest. 1. punct. 1. num. 6. Valsq. d. 167. c. 3. num. 26. Laym. lib. 5. tr. 4. c. 1. concl. 3.*

9 Est omnium Sacramentorum perfectissimum. Quia continet realiter Christum Dominum, qui in aliis Sacramentis non continetur. Et quia alia Sacramenta solum habent vim fideles sanctificandi, cum actu sumuntur: at in Eucharistia ipse sanctitatis Auctor ante vsum adest, idcircoque solummodo huic Sacramento latius debetur adoratio. Trid. sess. 7. can. 3. & sess. 13. cap. 3.

10 Corpus & Sanguis Christi sub speciebus panis & vini vnum integrum ac perfectum Sacramentum, non plura, constituunt. Quia si Corpus Christi contentum sub speciebus panis per se & adaequate esset distinctum Sacramentum à Sacramento Sanguinis sub vini speciebus contenti, non septem, sed octo essent Sacramenta. Vnde verò haec sumatur vnitas, cum signa sint physice omnino distincta, apud D. Thom. *quest. 73. art. 2. expressit, illam desumens non tam ex re significata, quam ex significatione. Quia cum Sacramentum in genere signi formaliter constituitur, necessario Eucharistia ut vnum Sacramentum sit, & non plura, vnicum signum completum, & perfectum esse debet: & non plura.*

CAPVT II.

De Eucharistiae Materia.

11 **E**MOTA Eucharistiae Materia est Panis & Vinum. Colligitur ex *Matth. 26. Mar. 14. Luc. 22. Corin. 11.* Definitor in Trid. sess. 13. cap. 1. Florent. in decreto fidei *p. 1. vlt. sess. 5. Tertium est, & Lateran. cap. Firmiter, de sum. Trinit. & fide Cathol.* Congruentiae huius institutionis ex dignitate tanti Sacramenti, & eius effectibus desumi debent. Nam & con-

uiuim nobis paratum ad vitam inuuit, & fidelium vnionem à facerrimo epulo repraesentat.

Panis debet esse triticeus. Quia hic solus est, qui absolute & simpliciter panis appellatur: alij cum addito. Vnde Panis ex mylo, castaneis, maiz, leguminibusque confectus, haud est Eucharistiae materia; quia non est panis vsualis. Sic omnes.

Aqua naturali debet Panis hic confici. Quia hic est Panis vsualis. Vnde confectus ex melle, lacte, oleo, aqua rosacea vel similis haud est aptus ad vsualem consecrationem. Quia non est Panis vsualis; sed placenta. Coninch *ad quest. 73. D. Thom. art. 3. num. 48. Valsq. d. 170. cap. 4. n. 25. Bonac. d. 4. q. 2. punct. 1. num. 3.*

Massa antequam igne torreatur non est Sacramenti huius materia. Quia licet non differat specie à pane cocto, tamen à panis vsualis ratione differt, qui quidem fuit à Christo Domino pro materia institutus. D. Thom. *quest. 73. art. 3. Bonac. d. 4. quest. 2. punct. 1. num. 3. Laym. lib. 5. tr. 4. c. 2. concl. 3.*

Quid si granis triticeis alia diuersa misceantur, vel aquae naturali extraneus liquor? Si extranea materia naturam superet, mixtum est consecrationi ineptum; si propria materia extraneam vincat, aptum erit huiusmodi mixtum consecrationi valida. Quia absolute panis est vsualis: graue tamen piaculum consecrans patrabat aduersus debitam huic Sacramento puritatem. Laym. lib. 5. tract. 4. c. 2. Bonac. d. 4. q. 2. punct. 1. n. 4. Valsq. d. 170. c. 4. n. 26.

Peccatum graue erit, consecrare in Pane, qui iam incipit transmutari, & corrumpi: & in Vino, quod incipit aclescere. Quia & est contra debitam huic Sacramento puritatem, & contra illius institutionem. Henric. lib. 3. cap. 9. Bonacin *d. 4. quest. 2. punct. 1. num. 5. ex D. Thom. quest. 74. conclus. 6. art. 7. ad 3.*

Esse azimum, vel fermentatum panem non est de necessitate Sacramenti. Definuit expressè Florent. in decreto de Armen. §. 3. Quia verumque panis est vsualis. Conuenientior autem azimus, quia in certa ferè sententia Christus Dominus consecrauit in azimo; siquidem post vsum agni Paschalis, in quo non licebat pane uti fermentato, Eucharistiam instituit. D. Thom. q. 74. art. 4.

De necessitate praecepti Ecclesiae Latinae Sacerdos in Ecclesia Latina tenetur in azimo consecrare: Graecus verò in Ecclesia Graeca in fermentato. Florent. praefato decreto §. 2. vt D. Thom. *quest. 74. art. 4. annotauit.*

Sacerdos Latinus iter agens per Ecclesiam Graecam, & Graecus per Latinam suae Ecclesiae consuetudinem potest retinere: consultius tamen illius, qua transit ritus obseruabit Ecclesiae, ea potest in Bonac. d. 4. quest. 2. punct. 1. n. 9. Coninch qu. 74. art. 4. dub. 2.

Materia Sacramenti Sanguinis est Vinum de vite, & nullum aliud. Luc. 22. Definitor in Florent. decreto fidei §. 4. Vnde liquores ex pomis malo grapatibus haud possunt consecrationi deferui. Quia absolute vinum non sunt.

Vinum debet ex vuis esse expressum. Quia dum mustum intra botrum est, per se potari non potest: neque est aptum, ut aqua misceatur. Coninch q. 74. n. 123. Laym. lib. 5. tract. 4. c. 2. concl. 4. Suar. d. 45. sect. 1. Bonac. d. 4. q. 2. punct. 2. n. 9.

Liquor

Seccio I. Eucharist. Recept. Sententia. 33

22 Liquor expressus ex visis maturis, qui Mu-
stum vocatur, materia est consecrationis. Quia
absolutè est vinum. At absque virginti causâ
grave peccatum esset eâ indecenti vti materiâ.
Valq. d. 173. c. 1. num. 7. Bonac. d. 4. q. 2. p. m. 2.
n. 3. Laym. lib. 5. tr. 4. c. 2. assert. 5.

23 Accum non est consecrationis materia, esto
ex vino fiat. Quia in aliam naturam à vino est
transmutatum. Pius V. Rubr. de defect. in Mis-
sa occur. præcipit Sacerdoti reperienti tempore
consumptionis, consecrasset in aceto, vt vinum
apponar. & de nouo consecraret. Et Gregor. XIII.
imperauit deleri Glossam in c. 2. de consecr. dist. 2.
asserentem accum esse consecrationis materiam.
De quo sermo recurret.

24 Sapa, Hispanicè Arropè haud est consecra-
tionis materia. Quia in aliam materiam à vino
creditur defecisse. Idem asserto de vino cocto.
Hispanè Aqua ardente. Lota Hispanè Aqua
pis, liquor, qui ex visis iam expressis, mixta aqua,
conficitur, à materiâ consecrationis excluditur.
Quia non est vinum, sed aqua temperata. Erit
tamen materia, si in minima quantitate mixtio
contingat: sed graue piaculum, in ea consecrare.
Valq. d. 173. c. 1. n. 8. Suar. d. 45. sect. 1. Bonac.
d. 4. q. 2. p. m. 2. n. 7.

25 Debet Vinum Aquâ misceri antè consecra-
tionem, ex perpetuâ traditione Ecclesiæ. Quia Chris-
tum Dominum sic fecisse creditur. Et quia ex
eius latere Aqua simul cum sanguine effluxerit.
Et quia vni populi fidelis cum suo Capite Chris-
to figuratur. Bellarm. lib. 4. de Eucharist. ca-
p. 10. & 11. Suar. d. 45. sect. 2. Lege Trident.
sess. 22. cap. 7.

26 Potest hæc Aquâ mixtio fieri non ex necessitate
Sacramenti, sed præcepti. Florent. in liter. union.
Quia Concilium affirmans materiam huius Sa-
cramenti esse Panem triticum & Vinum de vi-
te, nullam admiscendâ Aquâ gerit mentionem.
At si vinum necessariò deberet esse, sicut debet
esse oleum mixtum balsamo pro materiâ Con-
firmationis, Concilium assignans huiusce Sacra-
menti materiam, exprimeret esse vinum aquâ im-
mixtum, sicut expressit in Oleo pro materiâ Con-
firmationis.

17 Aqua vino miscenda debet esse in minori
quantitate. Quia aliâs mixtum æquè aqua esset,
& vinum. cap. Perniciosu, de celebr. Missar. Con-
cil. Florent. in decr. fidei, §. 3. dicit, modicissimam
aquam esse miscendam: idèquè Romana: Ec-
clesiæ consuetudo seruanda, quæ octies, vel de-
cies plus vini apponit: tamen non sit in hac
parte scrupulosè agendum.

28 Mixtio hæc necessariò gerenda tempore sacri-
ficij ab ipso Sacerdote, aut à Diacono vel Sub-
diacono in Missis solemnitioribus. Quia sacrifi-
canti præcipitur hæc mixtio, vt ceremonia quæ-
dam sacra ad sacrificium pertinens, tum ob vni-
tatem Christi, tum ob significationes, quas habet.
Valq. d. 177. cap. 2. n. 18. Bonac. d. 4. q. 2. p. m. 4.
num. 2. & 5.

29 Tenetur Sacerdos non solum tempore sacri-
ficij, sed antè oblationem hanc mixtionem face-
re: aliâs grauior contra consuetudinem Eccle-
siæ delinquet. At si ex obliuione aut negligen-
tiâ mixtionem omiserit, & id aduertat antè con-
secrationem, debet eam facere necessariò. Quia
adhuc viget præceptum miscendi aquam vino.
Potest si facta iam consecratione, Sacerdos ad-

uertat, haud est iam aqua miscenda. Quia San-
guini Christi nihil extraneum debet admisceri.
Suar. d. 45. sect. 3. Coninch q. 74. art. 8. num. 142.
Bonac. d. 4. q. 2. p. m. 4. n. 5.

Minister ad consecrationem debet saltem vir-
tualem Intentionem habere. Quia Intentio mi-
nistri Sacramento est necessaria. Quæ quidem In-
tentio debet esse circa materiam determinatam,
quæ pronomine Hoc, vel Hic signari possit. Quia
materia & forma Sacramenti secundum Ministri
intentionem operantur. Si igitur intentio deter-
minata non est, non possunt effectum determi-
naturum sortiri.

Deinde requiritur ad consecrationem, vt ma-
teria consecranda sit Sacerdoti præsens, vt eam
pronomine Hoc, vel Hic possit demonstrare, ac
sensu percipere. Quia aliâs morali, ac humano
modo ei præsens non erit. Cui præsentia non
obest, quod in aliquo vase, aut linteo contineat-
ur. Quia ratione continentis contentum ei
præsens est. Haud sic, si retro parietem, vel lin-
teum panis & vinum esset appositum. Quia tunc
nullo sensu eam materiam poterit demonstrare.
Idem est, si panis sub mappâ vel in tabernaculo
existat. Quia non existit ibi tanquam in conti-
nenti, quod sensu percipi possit. Laym. lib. 5.
tract. 4. cap. 2. assert. 7. Suar. d. 43. sect. 5. Coninch
quæst. 74. art. 2. dub. 2. num. 2. & 23. Valq. d. 171.
cap. 4.

Præterea ea quantitas requiritur, quæ huma-
no sensu percipi valeat, & pronomine Hoc, vel
Hic ab homine demonstrari. Quia Sacramenta
non Deo & Angelis, sed hominibus sunt gratia
sanctificantis signa. Requiritur ergo quantitas
Sacerdoti consecranti demonstrabilis. Quia Chris-
tus Dominus conseruari non potest nisi sub spe-
cie, quæ humanis sensibus possit percipi, aliâs
non erit signum sensibile. Ergo nem ipsum, quod
requiritur, vt Christus sub speciebus ponatur,
requisitus est, vt conseruetur. Quapropter as-
sero, nullam quantitatem ita minimam esse,
quæ ab homine sensum perfectissimum habente
percipi non possit, ac proinde quæ ab eo non va-
leat consecrari. Quod si aliqua sit, quæ per se
sumpta à nullo homine extra miraculum percipi
possit, nec consecrari poterit, nec sub ea Chris-
tus existere. Coninch quæst. 74. art. 2. dub. 2.
numero 28. Suar. d. 43. sect. 8. Vasquez d. 171.
cap. 2.

Assolent formulæ pro comunicandis ad al-
tare deferri: an tunc virtualis Sacerdos inten-
tio sufficiat: si Sacerdote infirmo in alteri depo-
nantur, nullatenus consecrabuntur. Quia nul-
lam intentionem etiam virtuales habuit illas
consecrandi. Secus verò esset, si ipse Sacerdos
vel alius ex eius beneplacito eas formulas conse-
crandas antè offertorium apponeret. Nam eo
ipso voluntatem habet eas consecrandi: ex qua
voluntate consecrantur, tamen tempore con-
secrationis earum obliuiscatur. Quod intellexe-
rim, dummodo sint super altare sacrificij, hoc est,
super aram: nam si iuxta existant, & illarum obli-
uio fuerit Sacerdos, haud erunt consecrata. Quia
non est præsumendum Sacerdos, in debite, & illi-
cite consecrationem facere voluisse. Suar. d. 43.
sect. 6.

Quid agendum, cum dubium occurrit, num
materia aliqua sit consecrata: Si dubium prudens
oboratur ex eo, quod arbitragur, an fuerit satis
præsens currentia.

30

Minister de-
bet saltem vir-
tualem habe-
re consecran-
di intentio-
nem.

31

Debet esse
præsens conse-
crationis ma-
teria.

32

Requiritur ea
quantitas, quæ
possit prono-
mine Hoc, vel
Hic demonstrari.

33

De intentio-
ne, ad formu-
las consecran-
das, necessa-
ria.

34

Quid gerem-
us, circa va-
ria dubia oc-
currentia.

FRANCISCO BAR-
THELOMÆO
TOM. III. IV.
F. IV.

praesens materia, vel num fuerit intentio circa illam? Si nulla alia materia pro sacrificio est constituta, debet Sacerdos rursus consecrationis verba proferre super illam materiam sub conditione, ne sacrificium imperfectum relinquat. Aliter si alia materia pro sacrificio est constituta, nec dubium circa illam obuerteretur, sed circa materiam communicaturis appositam: debet Sacerdos alia die sacrificans, vel alius de ea re monitus verba consecrationis super illam materiam sub conditione proferre. Quid si dubium oboriatur ex incapacitate materiae, quia praesumitur vinum esse acetum, vel panis corruptus? Si nulla alia materia certa sit in eo sacrificio consecrata, Sacerdos errorem agnoscens, debet certam consecrare materiam, & simul cum ea dubiam absumere. At si alia materia certa apposta fuit, alius Sacerdos vel ipse altero die eam dubiam materiam simul cum ea, quam in sacrificio consecrat, debet absumere. Quia talis decet materiam sub dubio consecratam reuerentia. Castro Pal. tom. 4. tit. 2. punct. 6. n. 8.

CAPVT III.

De Formâ hoc ineffabile Sacramentum conficiente.

35
Forma consecrationis Panis.

LLA verba, *Hic est enim Corpus meum*, sunt consecrationis Panis forma. Quia illis perficitur Corporis Christi praesentia significatur. Reliqua tam antecedentia, quam subsequencia non sunt de necessitate Sacramenti, sed praecipui. Imò particula *enim* cum non ad significandam Christi praesentiam, sed ad coniungendum sermonem, per Ecclesiam apposta fuerit, haud est necessaria consecrationi. Attamen illius omisio ex negligentia erit veniale, ex proposito lethale piaculum. Bonac. d. 4. quaest. 3. punct. 1. n. 10. Suar. d. 59. sect. 1. Coninch quaest. 78. artic. 2. dub. 2. num. 57.

36
Quenam transpositio, mutatio, diminutio, vel additio annulet Sacramenti formam.

Quenam transpositio, mutatio, diminutio, vel additio annulet Sacramenti formam? Qualiter est graue peccatum regulariter, si d. Sacramenti formam non annullat, si non impedit illius significationem. At si significationem impedit, ultra peccatum iterum reddit Sacramentum. Ex. gr. *Illud est Corpus meum*, cassam reddit consecrationem, quia pronomen *illud* modum à Christo significandi usurpatum immutat. Et *Hic est Corpus meum*, sumpto *Hic* aduerbialiter, quia non significat conversionem, quae ex substantia panis in Corpus Christi per huiusmodi formam consecrationis fit. Et *Hoc est Corpus Christi*, quia non in persona Christi & Christum repraesentans Sacramentum conficere, sed relative te haberes, quod institutioni obstat. Et *Consecro Corpus Christi*, quia forma huius Sacramenti non in fieri, sed in facere esse praesentiam Christi significat. Laym. lib. 5. tract. 4. cap. 3. Henric. lib. 8. cap. 16. Suar. d. 59. sect. 2. Bonac. d. 4. q. 3. punct. 1.

37
Forma consecrationis Vini.

Consecrationis Vini forma sunt tantum illa verba: *Hic est enim calix Sanguinis mei*. Reliqua vero *Novi, & aeterni Testamenti mysterium fidei*,

qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum, ex receptiori sententia ad essentiam formae non pertinent, sicut nec particula *enim*. De quo sect. 2. sermo recurret.

Porto pronomen *Hoc*, vel *Hic* cum proferatur, supponit non determinatè & in particulari pro pane, & illius accidentibus, vel pro Christo: sed supponit confusè & in communi pro contento sub accidentibus panis, & vini, quae indeterminatio, adueniente praedicto, tollitur. Quo circa cum dicis *Hoc* vel *Hic*, nihil determinatum, ac singulare signas: sed signas quid commune, & indeterminatum, quod sub accidentibus panis, vel vini continetur: determinatur autem praedicto adueniente, ut pro corpore Christi supponat. Suar. d. 58. sect. 7. Bonacin. d. 4. quaest. 3. punct. 4. à numero 1. Henric. lib. 8. cap. 19. num. 1.

Quidnam consecrationis verba operentur? Finita prolatione verborum, perit substantia panis, & vini: & Corpus, ac Sanguis Christi sub illorum accidentibus constituitur, non tanquam verum subiectum, cui accidentia inhæreant, sed vices subiecti gerens, ea accidentia altiori, & efficaciori modo sustentando. Ob quam causam Concilia & Patres actionem, qua hæc omnia fiunt, *Transsubstantiationem* appellant, hoc est, conuersionem vnius substantiae in aliam substantiam sub eodem termino. Quia consecrationis verba eam vim habent ex diuina promissione, ut eo ipso quo proferuntur, Corpus Christi constituantur sub accidentibus panis & vini: ipsaeque substantiae panis & vini destruantur, pereant actione, qua conseruantur. Neque ad hanc transsubstantiationem opus est, ut Corpus Christi de nouo producat, seu reproducat, sed sufficit ad ipsum corpus Christi constituendum sub accidentibus panis terminari. Ex qua terminatione adiuncta diuina promissione, nascitur substantia panis ac vini destructio. Suar. d. 61. tota. Laym. lib. 5. tract. 4. cap. 3. Vafq. d. 181. & seq. Coninch q. 75. art. 4.

Licet totus Christus sub qualibet specie panis, & vini facta consecratione constituitur, ex significatione tamen verborum sub accidentibus panis solum corpus Christi constituitur: & sub accidentibus vini solus sanguis. Quia verbis consecrationis hoc praecise significatur. At quia corpus Christi est Sanguis, anima, ac Diuinitati vnitum, constituto corpore consequenter & concomitanter constituitur in sacramento Sanguis, anima, Diuinitas, ac denique totus Christus: & idem est de Sanguine. Verum Christus sub speciebus existit vti anima rationalis in corpore, totus in toto, & totus in qualibet parte. Quia licet in se ipso extensus sit, & partes extra partes habeat: nullam tamen quoad locum extensionem admittit. Vnde neque diuisa hostia, ipse diuiditur: nec minus ex eo accipit sub minima parte communicans, quam si sub magna communicaret. Præterea assistit ibi qualis assistit ibi qualis assistit in Caelo, omni scientia, gratia, aliisque donis exornatus, quæ Christo glorioso competunt. Quia sic decet eius maiestatem. Incertum autem est, an operationes materialium potentiarum exerceat. Quia hæc ex natura rei potentiam quoad locum extensionem requirunt. At ex diuina virtute verosimile mihi est, operationes visus, & auditus exercere. Etenim